

רות כתב לחלק בין מלת מצרים למלת עמון, דמצרים מורה על המקום ומלת עמון מורה על האנשים עיי"ש.

אבל מלת מצרי קאי על איש שיש לו שם מצרי אף שאינו ממדינת מצרים, וא"כ בשלמא בעמון שפיר הי' יכול לכתוב לא יבוא עמון, אבל במצרים אי הוי כתוב לא יבוא מצרים הוי משמע דקפיד שיהי' ממדינת מצרים דוקא הוצרך לכתוב מצרי דנאסר כל שיש לו שם מצרי וכדמשמע מדברי הירושלמי הנ"ל ודו"ק ע"כ.

★ ★

במשנה: בהמה טהורה שילדה כמין בהמה טמאה מותר באכילה וכו'.

בספרי הפוסקים יש נדון גדול אם סימני טהרה שאמרה תורה הם רק "סימנים" שהסיבה שהשור הוא טהור בגלל שהוא מין "שור", ו"מפריס פרסה ומעלה גרה" אינה אלא סימן לדבר, או שהם "סיבה" - שבגלל שיש להם סימנים דמעלת גרה ומפרסת פרסה לכן הם טהורים.

והנה המהרי"ט (תשו' סי' נ"א) כתב שזה דבר פשוט שסימנים אלו אינם אלא "סימנים", וראי' לדבר מהא דתנן בהמה טהורה שילדה כמין טמאה, מותרת באכילה, שה"יוצא מן הטהור - טהור", והרי חמור זו שנולדה מפרה, אינה מפרסת פרסה ולא מעלה גרה, ואעפ"כ מותר לאוכלה, אלא מוכח מזה שכיון שהוא ממין טהור - פרה שיש להם ה"סימני טהרה", גם מי ששייך למין זה ואין לו סימן טהרה כשר, וכן איפכא ביוצא מן הטמא.

אבל בצפנת פענח (הל' מאכלות אסורות פ"א ה"א) מדייק מדברי הרמב"ם שסימני טהרה הם "סיבת" ההיתר, וכן מדייק מרש"י בבבא בתרא (ט"ז ע"א) במה שהתמרמר איוב "בראת שור - פרסותיו סדוקות, בראת חמור פרסותיו קלוטות, בראת ג"ע, בראת גיהנם, בראת צדיקים, בראת רשעים, מי מעכב על ידך" (-שטען כביכול שאין בחירה ח"ו), ופירש"י בראת שור בפרסות סדוקות וחמור בפרסות קלוטות, שאילו נברא שור בפרסות קלוטות וחמור בפרסות סדוקות, הי' איפכא, שהחמור הי' - טהור והשור הי' - טמא, אלא שכך גזרה חכמתו ית' שלשור יהי' סימני טהרה, ולחמור יהי' סימני טמאה עכתו"ד. חזינן מדברי רש"י שסימני טהרה "סיבה" הם, ולא אזלינן בתר המין, ולכן אילו הי' להיפוך שלהחמור הי' סימני טהרה, הי' החמור טהור. וכן מדייק

וכן מצינו בכורות (ה, ב) נאמר רבא מה נשתנו פטרי חמורים מפטרי סוסים וגמלים, א"ל גזירת הכתוב היא, ועוד שסייעו ישראל בשעת יציאתם ממצרים שאין לך כל אחד ואחד מישאל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים.

וכן מצינו בכראשית רבה (כב, יח) עופות קברו להבל וקבלו שחרן שמכסין דמן. וכן מצינו במדרש שוח"ט (פרק כ"ח) ובשכר לא יחרץ כלב לשונו זכו לעיבוד עורות לספר תורה. ומפורש בתרגום יונתן (בראשית פרק ט פסוק ה) וברם ית דמכון לנפשתיכון אתבוע מן ידא דכל חיתא דקטלא לבר נשא איתבועיניה לאיתקטלא עליה ודפח"ח.

★ ★

בגמ': שאין לך כל אחד ואחד וכו' תשעים חמורים לובים טעונים וכו'.

ובתוס' (ד"ה תשעים וכו') בתו"ד: חמרא לובאה וכו' פירש בערוך חמור מצרי, ובירושלמי גריס: הבאים מפוט ולוב מהו להמתין ג' דורות ע"כ. כתב חכ"א בקובץ ברכת שלמה-כתר תורה (בנד"מ ע' 560): דברי הירושלמי הם בשבת פרק במה בהמה (הל' א') וז"ל שם ר' יונה אמר רב הושע"י בעי גרים הבאים מלובים מהו להמתין להם ג' דורות (פי' דינם כבני מצרים וצריכים להמתין ג' דורות מלבא בקהל דלוב הוא להבים בן מצרים בראשית י'), א"ר יונה בן צרו"י מן מה דנן חמין ההן פילא מיצרייא כדון רטוב אינון צוחין לי' לובי כדי נגיב אינון קורין לי' פיל מיצרי (פי' מן מה שאנו רואים האי פול דמצרי, כשהוא לח קורין אותו לובי, וכשהוא נתיבש קורין אותו מצרי), הדא אמרה הוא לובי הוא מצרי ע"כ.

ומבואר מדברי הירושלמי, דהא דאמרה תורה לא יבא מצרי בקהל ה' אינו דוקא מצרי ממצרים, אלא אפי' מפוט ולוב כיון דנקרא מצרי הוא בכלל לא יבא מצרי כנ"ל.

★ ★

ועפ"י יש ליישב לנכון קושית התוס' ביבמות (דף ע"ז ע"א) בהא דאמרינן שם עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית דברי ר"י וכו', ובתוס' ד"ה כתנאי: וא"ת לר"י תקשי לי' מצרי ולא מצרית וכו', ועפ"י הירושלמי הנ"ל מיושב, דהנה הב"ח בהקדמה לספרו משיב נפש על מגילת